

CURIERUL CREȘTIN

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI DE CLUJ—GHERLA. CU UN ADAOS NECIFICAL.

Abonamentul pe un an 200 Lei. Apare de 2 ori pe lună. Inserțiuni se primesc după învoială

Partea oficială.

Numiri.

Onoratul *Laurențiu Nicoară*, paroh în Cluj—Cordoș (D. Cluj) este numit *protopop onorar* cu facultate de-a purta brâu roșu.

Dat în Cluj-Iris, cu ocaziunea vi-tației canonice, ținută la 15 Maiu 1932 și publicat în Cluj, în șed. conz. 26 Mai 1932.

Nr. 2626.

Onoratul *Emil Poruțiu*, preot în disponibilitate, este numit *paroh* la parohia *Jichișul de jos* (D. Dejului) cu susținerea anului pe văduvie.

Din șed. conz. 18 Maiu 1932.

Nr. 2480.

Onoratul *Nistor Mureșan*, preot nouhirotont este numit *administrator local* la parohia *Lita* (D. Iara).

Din șed. conz. 19 Maiu 1932.

Nr. 2478.

„Momente din viața Bisericii unite în ultimii zece ani“.

Societatea „Sf. Unire“ a editat în 1929, frumoasa și prețioasa lucrare reprezentativă a părintelui I. Georgescu: „*Momente din viața Bisericii unite în ultimii zece ani*“, care desfăcută pe calea librăriilor — se află de vânzare și la Librăria Diecezană din Gherla — nu s'a prea trecut și și acum se află un stoc considerabil în depozitul dela Blaj al „Sfintei Uniri“.

Fiind aceasta lucrare de o importanță foarte mare, mai ales în ce privește rolul Bisericii noastre la actul istoric din 1918 dela Alba Iulia și

în opera de refacere de după unire, e păcat să lipsească din vre-o bibliotecă parohială. Chiar pentru aceasta recomandându-o cu căldură Fraților preoți eparhiali, pentru a o cumpăra pentru bibliotecile lor particulare și pentru a o răspândi și printre intelectualii noștri, permitem ca această carte să se cumpere pe spesele bisericilor, pentru fiecare bibliotecă parohială și protopopească din Eparhie.

Frații protopopi vor primi întreg stocul necesar pentru tractul respectiv, îl vor distribui singuraticelor parohii, încasând și înaintând suma întreagă din tract de odată.

Prețul stabilit dela început la 50 Lei, pentru *preoți* și *parohii* a fost redus la 30 Lei.

Cluj. la 21 Maiu 1932.

Nr. 2506.

In cauza timbrelor oficiale.

În legătură cu circularele noastre Nr. 1078 din 26 Februarie a. c. și Nr. 1483 din 14 Martie a. c., comunicăm Veneratului Nostru Cler Eparhial, în cele de mai jos, adresa Onoratului Minister al Instrucțiunii, Cultelor și Artelor Nr. 88837—1932 din 31 Maiu a. c. privind timbrele speciale, cari nu au fost reprimite după 16 Martie a. c. de oficiile P. T. T. respective:

Nr. 68837—1932.

Prea Sfințite Părinte,

În referire la adresa P. S. Voastre Nr. 2348—1932, avem onoare a vă comunica, că tot stocul de timbre speciale rămas neîntrebuințat, dar care urma să fie retras din circulație pe ziua de 16 Martie a. c. urmează

să fie cât de curând adunat dela toate cancelariile parohiale și trimis Ministerului.

Timbrele vor fi însoțite de un borderou în dublu exemplar, în care se va specifica valoarea totală.

p. Ministru,
ss. N. Popescu.

Director,
ss. Indescifrabil.

În consecință acei purtători ai Oficiilor noastre parohiale, dela cari Oficiile P. T. T. respective nu au reprimț stocul de timbre oficiale speciale, nefolosite până la 16 Martie a. c. — când acestea au fost scoase din circulație — să ne înainteze în termen de 3 zile timbrele, ce le-au mai rămas, împreună cu un borderou, cuprinzând cantitatea și valoarea aceloră. Timbrele neînaintate până la data de 15 Iunie a. c. se vor retrimite preoților, fără a se mai înainta Ministrului. Cluj, la 4 Iunie 1932.

Nr. 2739.

Ora oficială de vară.

Publicăm Veneratului nostru Cler Eparhial în cele de mai jos adresa Înaltului Minister al Lucrărilor Publice și al Comunicațiilor Nr. 16362 din 12 I. c. — transpusă nouă cu adresa Înaltului Ministru al Instrucțiunii, Cultelor și Artelor Nr. 65693—7504 din 19 I. c., — privind schimbarea orei oficiale de vară, pe întreaga Țară, în anul acesta și în anii viitorii:

Copie după adresa Ministerului Lucrărilor Publice și al Comunicațiilor Nr. 16362 din 12 Maiu 1932, înreg. la Ministerul Instrucțiunii, Cultelor și Artelor sub Nr. 65693 din 12 Mai 1932.

Prin adresa noastră Nr. 12235 din 6 Aprilie 1932, am avut onoarea a vă face cunoscut că prin I. D. R. Nr. 1127 din 5 Aprilie a. c. s'a aprobat, drept oră oficială, pentru intervalul de timp cuprins între ora 24 a primei Sâmbete a luni Aprilie și ora una a primei Dumineci a luni Octomvrie din fiecare an, ora fusului al treilea oral la Est de Greenwich, adică ora meridianului cu 45 grade longitudine estică

față de Greenwich.

În consecință, în fiecare an, în noaptea ce urmează după prima zi de Sâmbătă din luna Aprilie, ora 24 se va schimba instantaneu în ora 1, iar noaptea ce prevede prima zi de Duminecă a luni Octomvrie, ora 1 se va schimba instantaneu în ora 24.

Pentru anul acesta, s'a aprobat în mod excepțional, ca intervalul menționat mai sus să curgă dela 21 Mai ora 24 până la 2 Octomvrie ora 1.

Astfel fiind în noaptea de 21 spre 22 Mai a. c. ora 24 se va schimba instantaneu în ora 1, iar în noaptea de 1 spre 2 Octomvrie a. c. ora 1 se va schimba instantaneu în ora 24.

Având în vedere timpul scurt, ce a mai rămas până la schimbarea orei oficiale, pentru anul 1932, avem onoarea a vă ruga, Domnule Ministru, să binevoiti a dispune, ca toate autoritățile și Instituțiunile publice pendente direct de Departamentul D-Voastră să fie din nou încunostințate despre această schimbare a orei oficiale, pentruca fiecare autoritate sau instituțiune în parte, să ia cuvenitele măsuri.

Ministru,
ss. Vălcovici.

Director,
ss. Nicolau.

Cluj, la 24 Maiu 1932.

Nr. 2519.

Necrolog

Cu durere anunțăm Veneratului Cler, că Mult Onoratul Ioan Mihăilaș, protopop onorar, fost pașoh în Șieuț, a repausat în Domnul în ziua de 6 Maiu a. c., în anul 64 al vieții și 35 al preoției.

Onorat Frațiiile Voastre să aduceți la altarul Domnului sufragiile pii îndătinute pentru odihna sufletului adormitului în Hristos Frate.

Din șed. conz. 18 Maiu 1932.

Nr. 2385.

Episcop Dr. Iuliu Hossu

Partea neoficială.

Din Apostolatul Prea Sfințitului Iuliu

— Vizitația canonică la Cluj—Dâmbu-rotund, Cluj—Iris, Biserica Bob și Feleac

În continuarea drumului de apostolie, întreprins pentru vizitarea tuturor bisericilor și credincioșilor din Eparhia sa, Prea Sfinția Sa Părintele Episcop Iuliu, în Duminica Tomei, la 8 Maiu a. c. a cercetat pe credincioșii din Cluj—Dâmbu-rotund, săvârșind acolo Liturgia arhierescă, asistat fiind de Rvs. d. canonic Dr. George Vidican și păr. Laurențiu Nicoară, parohul locului și diaconisind păr. prof. de Teologie Dr. Virgil Bălibanu și păr. George Forna, contabil diecezan.

Ca în celelalte parohii ale Clujului, Excelența Sa și aici a fost primit cu entuziasmată însuflețire din partea tuturor fiilor săi sufletești — cari aici în majoritate covârșitoare sunt muncitori de fabrici și la atelierele C. F. R. — și cari s'au adunat în număr foarte frumos pentru a participa la Sfânta Liturgie și a asculta cuvântul arhieresc.

La sosire în fața bisericii înaltul Arhieru este întâmpinat de păr. Laurențiu Nicoară, în numele poporenilor de care primcuratorul bisericii dl. Dr. Petru Păteanu, iar dna preteasă Lucreția Nicoară prezintă un prea frumos buchet de flori din partea Reuniunii Mariane.

Capela cumpărată înainte cu patru ani, cași cea dela Cluj—Cordoș, tot din ajutorul primit dela parohia centrală din Cluj — și a cărei curățenie exemplară și împodobire frumoasă denotă zelul neobosit cu care se îngrijește de casa Domnului păr. Nicoară — a fost neincăpătoare pentru mulțimea, care a alergat să vadă și să audă pe mult așteptatul arhipăstor. Cum acest lucru era de prevăzut, încă de cu bună vreme s'a construit lângă biserica un pavilion frumos, împodobit cu covoare, crengi verzi și flori, în care s'a oficiat sfânta Liturgie. Răspunzoriile le-a dat și aici un grup de clerici seminariști și corul mixt al tineretului dela Atelierele C. F. R.

După Evangelie Prea Sfinția Sa, mâncând din evangelia zilei, a rostit o frumoasă și impresionantă cuvântare, vorbind despre puterea adevăratei credințe. Aceasta cuvântare, clădită pe puternice argumente și întrețesută cu sfaturi părintești și îndemnuri alese, va rămâne neștearsă amintire în sufletele tuturor, cari au avut fericirea să o asculte. La Liturgie s'au cuminecat mai mulți credincioși și credincioase, dintre cari vre-o 20 de copilași au primit prima în-

părtașanie din mâna Prea Sfințitului; iar la sfârșitul slujbei credincioșii adunați au sărutat Crucea și Evangelia.

După Liturgie a avut loc o serie de recepții în casa parohială. Curatoratul a fost condus de dl. avocat Dr. Petru Păteanu, primcurator, care într'o vorbire frumoasă arată întreg istoricul înființării parohiei Cluj—Cordoș, Dâmbu-rotund și Iris, sulevând, în special, meritele neperitoare câștigate pe acest teren de păr. L. Nicoară, neobositul paroh al locului, care prin o muncă fără preget a reușit să adune în jurul celor trei bisericețe dela aceste periferii pe toți credincioșii.

Apoi Reuniunea de Femei „Sf. Maria”, filiala Dâmbu-rotund, prezintă omagiile sale Prea Sfințitului, prin animata cuvântare a d-șoarei Lucreția Nicoară, secretara Reuniunii, care salută pe P. S. Sa prin următoarele,

*Excelența Voastră,
Prea Sfințite Doamne!*

Cu umilință fiască venim înaintea Excelenței Voastre, noi Comitetul Reuniunii de femei „Sfânta Maria”, filiala Cluj—Dâmbu-rotund, ca să depunem la treptele tronului Arhieresc omagiile și sufletele noastre, a unor fiice călăuzite de gândul sfânt de-a urmări, întrucât omeneste e posibil, viața acelei, care este patroana noastră.

Sub drapelul strălucit al Maicii Domnului ne-am legat de-a servi cauza sfântă a Bisericii noastre și de-a urma exemplul celor dintâi femei, iubite de Domnul, cari încercau să ungă Trupul Sfânt în minunata zi a Învierii, dar se temeau de piatra grea „Cine ne va răsturna nouă piatra de pe ușa mormântului?”

Piatra grea a trebuit să răsturnăm și noi până am putut ajunge la măreția serbătorilor de azi, — piatra indiferentismului și a lipsei de dragoste față de virtuțile Maicii Domnului. — Azi privim cu seninătate luptele, ce ne mai așteaptă, știind că și Excelența Voastră sunteți sub acest steag pururea strălucitor al Maicii Domnului.

Rugămu-ne, deci, sa dați binecuvântarea sfântă Arhierescă muncii noastre, cuprindeți-ne și pe noi în rugăciunile Excelenței Voastre, ca în-

tărite în dar să învingem tot necazul și s'eagul Patroanei noastre să-l purtăm strălucitor în mijlocul acestei lumi rele.

*Din sufletele noastre Vă urăm
întru mulți ani Dispunătorule
Sfinte!*

Autoritățile administrative locale își prezintă omagiile prin dl. Dr. Augustin Ungur, șeful Circumscripției IV, administrative; apoi Corpul ingineresc dela Atelierele C. F. R. în frunte cu dl. inginer Ioan Gherman și cu o delegație a măiestrilor și a muncitorilor prezintă devotamentul neclintit față de Biserica. Comitetul școlar este condus de dl. director-învățător Vasile Macavei; apoi o delegație din Reuniunea centrală de femei Sf. Maria sub conducerea d-nei Dr. Ostatea salută pe Prea Sfințitul și în urmă se prezintă o delegație a credincioșilor din Cluj-Iris, sub conducerea d-lui avocat Dr. Ioan Giurgiu, care prin o vorbire plină de avânt, asigurând pe Prea Sfinția Sa de devotamentul neclintit al Irisenilor a rugat pe Prea Sfințitul să meargă și la ei.

Viziția dela Dâmbu-rotund a fost o frumoasă și puternică manifestație religioasă și catolică Amintirea acestor clipe de creștinească frumuseță va rămâne neștersă atât în sufletele credincioșilor, cari au primit cu sufletele larg deschise și cu devotament neclintit pe Păstorul lor, cât și în sufletul Prea Sfințitului; care a plecat cu viaa mângâiere, că a văzut atât de adâncă credință în aceste părți.

La Cluj—Iris.

În Dumineca următoare, la 15 Maiu a. c. Prea Sfințitul Iuliu — amăsurat programului stabilit de mai înainte — a mers în mijlocul credincioșilor din Cluj Iris „*Parohia Maica Domnului*“, fiind însoțit de Rvs. d. canonic Dr. Victor Bojor, pâr. prof. de Teologie Dr. V. Bălibanu, Dr. E. Lemenyi și Silviu Popa și pâr. V. Dunca, notar consistorial Prea Sfințitul și aici, ca în celelalte locuri, este așteptat și primit de o mulțime imensă, — și aici aproape toți credincioșii sunt muncitori la fabrici, cari prin o muncă într'adevăr zeloasă și apostolică au putut fi strânsi de pâr. Nicoară și pâr. Vasile Chindriș în jurul bisericii — fiind întâmpinat prin câte o vorbire de bun-sosît de către pâr. Laurențiu Nicoară, parohul locului și primcuratorul bisericii din Cluj-Iris, d. Dr. Augustin Ungur. D-na Rozalia Dr. Ungur, prezintă Prea Sfințitului un buchet de flori în numele Reuniunii Sf. Maria din acel suburbii.

Liturgia și aici se începe în liber în cadrele căreia Prea Sfințitul a ținut o puternică predică, în care reliefând credința

femeilor mironosițe, îndeamnă pe credincioși să rămână statornici în credința strămoșilor și a părinților lor. Credința muncitorilor noștri din acelea părți a probat-o atât de vădit mai ales împrejurarea, că, deși în cursul predicii Prea Sfințitului a început o ploaie torențială, totuși nimeni nu s'a mișcat să plece, sau să-și caute adăpost, ci neclintiți au stat în loc ascultând cuvântul arhieresc până la sfârșit.

După Liturgia — care după predica Prea Sfințitului s'a continuat în biserică — au urmat receptiile, în casa ospitalieră a dlui Dr. A. Ungur. Curatorul, în frunte cu dl. Dr. Ungur, aduce mulțumită Prea Sfințitului pentru dragostea arătată față de credincioșii din Iris, d-na Ungur, prezentând Comitetul Reuniunii „Sf. Maria“, filiala Cluj-Iris, asigură că femeile își vor da munca și în viitor cu tot devotamentul pentru închiegarea credinței din acest cartier. Corpul didactic este condus de dl. Traian Șuteu, director școlar fost inspector general, iar dl. Dr. Ioan Giurgiu în numele poporului credincios mulțumește Prea Sfințitului, pentru că a venit și în mijlocul turmei lor.

În răspunsul său Prea Sfințitul își arată deosebita sa mulțumire sufletească pentru toate cele ce a văzut în Cluj—Cordoș, Dâmbu rotund și aici la Iris, mulțumește curatoratului, credincioșilor și femeilor grupate în jurul idealului sfânt de a ține via creștina mai ales în sinul credincioșilor acestor regiuni; prin cuvinte de laudă onorează munca asiduă, depusă pentru organizarea celor trei biserici în aceasta parohie, de către pâr. Laurențiu Nicoară — și în anul din urmă de pâr. Vasile Chindriș — și drept recunoștință și îndemn pentru o continuă intensificarea a acestei munci, *numește acolo la fața locului pe pâr. Nicoară de protopop onorar*, dându-i facultatea de a purta brâu roșu.

După aceasta distincție binemeritată și primită de către toți cei de față prin vii aplauze, dl. Dr. Petru Pătean primcuratorul parohiei mulțumește în numele tuturor curatoratelor, Reuniunilor și credincioșilor dela cele trei biserici pentru aceasta distincție dată părintelui Nicoară, care, însă, îi distinge și pe ei. Apoi Prea Sfințitul, ducând și lăsând în suflete suvenirea unor mărețe clipe de sfântă înălțare sufletească, s'a întors la Reședință.

La parohia Bob

Duminecă în 22 Maiu a. c., Prea Sfințitul a cercetat pe credincioșii dela parohia bisericii Bob, „mama celorlalte biserici din frumoasa capitală a Ardealului“, precum foarte nimerit a numit-o Prea Sfinția Sa.

La poarta bisericii frumos împodobită cu frunze și flori, înaltul Arhiepiscop a fost așteptat de un mare număr de credincioși, salutat fiind în frumoase și adânc simțite cuvinte de către p. protopop on. Bazil Moldovan, harnicul paroh al acestei biserici și de către dl. curator Dr. Emil Hațieganu, fost ministru, profesor universitar. Drumul până la biserică s'a făcut între două cordoane de credincioși și elevi cari ovaționau pe marele păstor și-i presărau drumul cu flori.

La Liturgia săvârșită cu multă solemnitate Prea Sfinția Sa a fost asistat de către Rvs. d. Ion Agârbiceanu canonic, p. protopop B. Moldovan, diaconi fiind p. Dr. Bălibanu și Dr. Lemenyi, profesori de teologie.

Cântările strict apartinătoare liturgiei arhieresti le-a executat un grup de clerici conduși de părintele Popa, iar celelalte de corul orfanilor de război, condus de dl. director școlar O. Pop și ale cărei prestații au impresionat mult publicul.

La sfârșitul Liturgiei P. S. Sa a rostit o înălțătoare cuvântare vorbind despre slăbănogia sufletească a zilelor noastre, arătând că o întărire și o îndreptare numai dela Acela se poate aștepta care a vindecat criza slăbănogului evangheliei. Criza și frământările mari prin cari trece și se zbate astăzi lumea întreagă numai-cu ajutorul lui Dumnezeu se pot rezolva în chip mulțumitor. Nu rămâne, decât să ne întoarcem cu toată încrederea către Acela, care în toată vremea este gata a asculta pe cei ce se îndreaptă către El, cu credință. Magistrala cuvântare a Prea Sfințitului, pe care o încheie cu binecuvântarea arhierescă, ce cu mult drag o dă tuturor, a impresionat adânc publicul de față: — un public foarte ales. Erau prezenți: Dr. E. Hațieganu, fost ministru, Dr. R. Boila, prof. univ., Dr. Al. E. Borza, prof. universitar, Dr. E. Colbazi, prefectul județului, S. Hațieganu, chestorul poliției, I. Hațieganu, directorul închisorilor, Dr. V. Poruțiu, fost senator și primcuratorul parohiei, etc și membrele Reuniunii „Sf. Maria” în frunte cu dna Dr. Boila prezidenta Reuniunii.

După liturgie la casa ospitalieră a p. protopop Moldovan au avut loc recepțiile. Cu aceasta ocazie s'a putut vedea marea dragoste și alipire, de care este încunjurat Prea Sfințitul nostru Arhiepiscop. Dl. Dr. V. Poruțiu, prezintă omagiile curatoratului, dl. Dr. Borza ale Agru-lui, Astru-lui și Reuniunii corale, p. Rusu, ale profesorilor de religie, Dna Dr. Boila ale Reuniunii „Sf. Maria, Dna Docan ale soc. „Crucea Roșie”, dl. dir. învățător Pop, ale corpului didactic și o orfană de război ale orfanilor. Prea

Sfinția Sa, mișcat de această sinceră manifestare de dragoste, mulțumește tuturor, promițând tot sprijinul arhieresc la continuarea frumoasei opere ce săvârșesc și deodată își exprimă bucuria sufletească, de care este cuprins acum, când a putut să-și cunoască pe toți bunii săi fii sufletești din vasta parohie a Clujului.

Prea Sfinția Sa vizitează parohia Feleac.

În Dumineca Canaanencei, la 29 Maiu 1932, P. S. Sa, neobositului nostru Episcop, însoțit de părintele canonic I Agârbiceanu, cercetează vechea și fruntașa parohie Feleac. Înaltul Arhiepiscop, la depărtare de câțiva km. de comună, a fost întâmpinat de un impunător banderiu de mândrii călăreți. În marginea satului la o frumoasă poartă de triumf a fost așteptat de o mulțime de credincioși și salutat de către primarul comunei. La poarta bisericii zelosul preot al locului, p. Nicolae Nicoară, i-a adresat cuvinte călduroase de binevenire, iar d-șoara Nicoară i-a oferit un frumos buchet de flori. O mulțime imensă de credincioși, pe care biserica abia numai în mică parte i a putut cuprinde, a așteptat aci pe mult doritul oaspe cu nesfârșite urale pe presărându-i drumul cu flori. Băeții de școală, sub conducerea dlui director școlar cântau „Mulți ani” și o foarte frumoasă cântare de binevenire a „Stăpânului iubit”. —

Liturgia arhierescă a fost celebrată cu deosebită solemnitate cu asistența p. I. Agârbiceanu și Nicoară, diaconi fiind profesorii Dr. Bălibanu și Dr. Lemenyi. Cântările liturgice au fost executate de un grup de clerici sub conducerea p. prof. Silviu Popa.

La finea liturgiei, Prea Sfinția Sa, pentru a putea fi ascultat de toți iesă în curtea bisericii, care abia poate cuprinde mulțimea de credincioși și rostește o cuvântare plină de alete învățături. Laudă statornicia în credință a acestui popor vrednic, care nu s'a lăsat jefuit de cei ce în repetate rânduri au încercat să-i desmoștenească de cea mai scumpă a lor moștenire, de credința adevărată. Li îndeamnă, să rămână și în viitor tari în credință și strânși legați de biserică, care precum până acum, așa și în viitor, le va fi nesecat izvor de mângâieri și binefaceri. Mulțumește pentru dragostea, cu care a fost primit și care în plină măsură o dovedește numărul de peste 2000 a celor de față, cari au lăsat aproape 800 case goale, pentru a-și putea întâmpina și asculta pe părintele iubitor, precum și frumosul banderiu de călăreți, apoi frumosul cântec de bunsosit al copilașilor de școală. Tuturor le îndreaptă cuvinte de adevărată mân-

găere împărtășindu-i cu binecuvântarea arhierescă.

Urmează, apoi, sfințirea unui frumos clopot cumpărat din jertfa bunilor credincioși. P. S. Sa din nou adresează cuvinte de laudă credincioșilor, cari chiar și în vremile acestea grele știu să jertfească pentru casa Domnului. Domnul va ști să le răsplătească din izvorul darurilor și binefacerilor Sale.

Păr. N. Nicoara mulțumește, în numele credincioșilor, pentru cinstea de a-i fi căutat imediat pe ei, după cei din centrul Eparhiei. Această cinste îi va măguli multă vreme, iar bucuria și sărbătoarea zilei procurată de Arhieriu, va rămânea în veci neștersă în sufletele lor.

Au urmat recepții la casa parohială. S'au prezentat curatorii, primăria în frunte cu dl. notar, școala primară în frunte cu dl. director și Comitetul Agru-lui. Prea Sfinția Sa pentru toți are frumoase sfaturi și îndemnuri părințești.

Familia ospitalieră a preotului local a oferit un prânz, după care cu multă mulțumire sufletească pentru cele văzute și experimentate în Feleac — promițând că nu peste mult va mai veni, pentru a-i cerceta și a vedea mai amănunțit biserica istorică, restaurată frumos sub actualul și harnicul paroh — însoțit de acelaș banderiu și între uralele nesfârșite ale mulțimei Prea Sfinția Sa s'a reîntors la Reședință.

Sp.

Credința și Spiritismul¹⁾

de Dr. Emilian Lemenyi.

I.

E un fapt constant, când în mijlocul unei comunități sau a unei societăți, adevărurile de credință nu mai apar în lumine lor genuină, când ignoranța religioasă să îngroapă și se întinde, totdeauna se naște și se desvoaltă cu o intensitate particulară practicele credințelor superstițioase. Timpul de față, veacul nostru nu se subtrage dela dela această lege: „Incredulés, les plus credulés“, cei cari nu cred, sunt mai crezători, cei ce nu admit adevăruri cari cu o certitudine solidă, se supun tuturor utopiilor ridicule, celor mai puerile credințe deșarte. Numeroase sunt bolile mai mult sau mai puțin pătate de superstiții, izvoritoare a incredulității contimporane. Intre aceste boli locul întâi îl ocupă ocultismul și în mod special spiritismul sub diversele sale forme și manifestări. Spiritismul în timpul de față s'a lătit ca și o epidemie asupra tuturor regiunilor din lume, și a creat un nou câmp de investigare, edificându-și un sistem filosofic propriu — „une nouvelle psychologie“ — dar mai ales acestei specii a ocultismului, îi convine numirea de „nouă religie“, cu altar, preoți, mijloace de comunicare cu Dumnezeu propriu. Dogma fundamentală a acestei noi religii consistă tocmai în acest mod de comunicare cu Dumnezeu, în cunoștința lucrurilor fie eterne fie transcendente în sensul pozitiv al cuvântului, prin puterea ce o au anumiți indivizi, de a evoca sufletele celor morți cari posed aceste cunoștințe, și cari prin semne convenționale le manifestează și muritorilor interesați.

Intre dogmele adeseori recitate în simbolul credinței, de acord cu rațiunea omească, cea mai îmbucurătoare și care de asemenea are pentru noi grave consecințe, e dogma supraviețuirii sufletului. Prin separarea acestor două elemente — unul potențial, coruptibil, compus și el din elemente coruptibile, celalalt simplu, necompus, determinat al elementului potențial, sau cum îl numim în limbajul comun sufletul, — după irevocabilă sentință a Marelui Judecător (adevăr dogmatic) acest suflet în noua sa viață poate să ajungă sau în statul unei fericiri fără de margini, în posesiunea vecinicului Adevăr, sau cum zice Job, „în pământ întunecos și înneguros în pământul întunerecului celui vecinic unde nu este lumină, nici se vede viața muritorilor“, sau în statul unei ispășiri, a unei purificări temporale, până când eliberat de toată sordida pată va putea să se reîntoarcă la Principiul care e cauza eficientă și începutul tuturor celor existente.

În baza unui alt adevăr dogmatic, a comunicării sfinților, noi comunicăm cu sufletele celor morți. Această comunicare are însă o natură total diversă de cealaltă ce se obține în ședințele spiritiste. Putem să oferim rugăciuni și jertfe, acțiuni individuale sau colective, cu acea intențiune determinată, ca Dumnezeu să ia în considerare aceste acțiuni pentru despovorarea și alinarea suferințelor temporale la cari ar fi condamnate aceste suflete. Credem că și sufletele continuă să se intereseze de soar-

1) Conferința ținută la 7 Aprilie a. c. în cadrele Reuniunii „Sf. Maria“ din Cluj.

ea noastră, ba chiar să intervină, în margini e posibilităților în ajutorul muritorilor.

Dar odată începută viața de dincolo ori și care ar fi destinul lor, sunt sub domeniul particular, exclusiv a lui Dumnezeu.

Nu pot să comunice cu noi în mod sensibil, nici prin apariții, nici prin cuvinte, nici prin manifestări de ori și ce altă natură, decât numai prin un privilegiu special acordat din partea lui Dumnezeu, căci după afirmația lui Luca : „peste toate acestea între noi și între voi, mare prăpastie s'a întărit, încât cei ce ar vrea să treacă de aici la voi, să nu poată, nici de-acolo la noi să treacă”.

II.

Aceste scurte considerații, nu sunt rezultante nici ale cercetărilor empirice, nici principii ale unui sau altui curent filosofic sau religios, ci sunt norme de credință, adevăruri revelate. Spiritismul răstoarnă toate aceste noțiuni, susținând stabilitatea unui comerț, a unei legături regulate, sensibile între cei vii și între cei morți. Adevărurile cuprinse în Simbolul Credinței, sunt denaturate, mai ales cu privire la realitățile și sancțiunile de dincolo. [Spiritismul nu este o descoperire modernă, dar în vechime nu s'a practicat sub formele actuale. În această relație cu morții Spiritismul are ca străbuni recromanția și divinația la diverse popoare. Nicăiri însă aceste fenomene spiritiste nu s'au manifestat, ca în India, unde parcă a constituit un drept exclusiv a unei clase de medii, a Fakirilor. Fakirii sau [în românește], sărac sau dervișii [românește cerșător din poartă în poartă] pe cari Grecii cei vechi îi numeau preoți cerșători, profesază o doctrină contemplativă proprie, trăesc după un metod propriu de anahoret, se supun anumitor practici și exerciții de pocăință și de mortificare, pentru care fapt atunci în vechime ca și în zilele noastre, acești preoți cerșători devin obiect de curiozitate și de studiu. Celebrul autor turc Ancarevi sau Angoriott de la sfârșitul veacului al XVII și începutul celui al XVIII, șeful mevlevilo [sectă religioasă] din Angora, compozitorul clasicelor opere:

1. Despre calitatea monahilor musulmani,

2. Despre misticismul islamic; și-a intitulat cartea sa despre ordurile monastice islamice :

Min-hag-ul-fukara, adică Poteca sau cărarea săracilor. Atunci în vechime, când cei cari se pregăteau pentru această artă sau mai bine zis stat de sfințenie, prin meditația continuă asupra diverselor pricini ale mizeriei omenești, astupându-și ochii și urechile la tot ce putea să turbure reflecțiunile lăuntrice, au ajuns la concluzia, că

nu numai prin post și rugăciuni poți obține calea desăvârșirii, a totalei stăpâniri asupra elementelor inferioare omenești, că aceste toate trebuie mai ales câștigate prin deschicerea inteligenței. Prin baia sacră în râul, *Niranjara*, reflecțiunile interne se adânciau, rostul destinului omnesc apărea mai gol mai strălucitor, devenia un Budha; își cunoștia nașterile sale anterioare, cauza acestor nașteri, mijlocul de-a stinge dorințele de-a potoli patimile. Prin uriașe și înfiorătoare eforturi asupra elementelor potențiale biruind toate neajunsurile firești ale trupului, cari împedica privirea adevărului în față, prin aceste eforturi se putea ajunge la descoperirea unicului secret al mizeriei omenești adică : *ignoranța*.

Leacul singur și unic e deschiderea inteligenței, prin care se putea să ajungă la izbăvirea de mizeriile existenței, de renaștere, datorite toate poștei și -ordinelor neșaoase dar mai ales ignoranței. Când s'a atins izbăvirea desăvârșită, se ajunge la aceea stare de liniște deplină, unde încețază orice schimbare, unde nu mai sunt dorinți, iluzii, chinuri, unde se stinge tot ceea ce intrupează pe omul fizic. Dar până când omul n'ajunge la biruința totală asupra ignoranței și dorințelor, nu poate atinge această stare, această Nirvană, ci prin o continuă purificare se renaște, reapare ăul său incorporat în mod succesiv, Până când plecând dela imperfect și inferior, reușește să se ridice la o condiție desăvârșită și superioară. Asta la cei vechi, asemănător la Fakirii moderni, acelaș lucru în doctrina teologică a Spiritismului actual. Fakirismul se poate privi ca și doctrină, ca și misticism, ca și ocultism. Ca doctrină, însă nu expusă cu metod științific, prezintă un amalgam de dubism, arhamanism, fetișism și ecletism filozofic, care termină într'un amestec de adevăr și de fals, expus în mod confus, fără sistem, și de-acea adeseori nu fără contradicții. Ca misticism pare a exprima acea filosofie, care după Socrate și Plato n'ar fi altceva decât o continuă pregătire la moarte Ca ocultism, e un complex de acte și practici, ce pun vulgul în uimire, un rezultat al penetrării misterior aparținătoare unei științe speciale, *numită știința orientală*.

Orientul misterios, leagănul vechilor civilizații, și a celor mai variate și opuse manifestații intelectuale, teatrul primitiv al conflictului între adevăr și fals, între bine și rău, apoi Orientul îngropat, rămas de parte de întâmplările decisive asupra civilizației din Apus, uitat și rămas inaccesibil sub vălul unui misteriu permanent, simbolizează și este patria magică a ocultismului. Știința orientală pierzând urmele credinței

primitive genuine, pentru toți a confundat Revelația cu mitologia, Profeta cu magi, minunile cu vrăjitoriile, Cultul cu superstițiile. În acest meleg se prezintă Fakirul tipic și tradițional deseori incult, murdar. Într'un tractat „India după Budha” — se înfățișează un model. Alghouris, care e într'adevăr un monstru: acesta prin o serie de exerciții și-a ajuns cel mai mare grad al ambițiilor sale. Murdar, norocos, cu părul zbârlit, cu ochi înroșiți, nările lărgite, unghiile lungi, de-un deget, trupul ros și mâncat de viermi și de insecte, dinții putrezi, limba pururea atârână îngroșată de murdărie, într'o mână cu un craniu de om, în cealaltă o măciucă, întră fără de veste în locuința oamenilor, strigă, bate sperie femeile și copii. Alături de acest tip fantastic tradițional, apare Fakirul modern, care deprins din aceste misterioase ținuturi, prin sedințele sale numeroase de pe scenele Europei, pune această lume în uimire. Fakirul modern Taha Beye de origine armean, numele lui e Gregoriu Kal-faian a expus știință orientală sintetizându-o în anumite principii: „Fakirismul e o doctrină și pentru a obține acesta e necesar ca cineva să aibă aptitudini speciale. Rezoalvă problemele vieții și pătrunde în tainele creației. Sufletul omului e dublu, e îndoit, unul numit *Eul superior*, e expresia conștiinței omenești, celalalt *Bul inferior*, care predominază, e expresia senzațiilor în om. Între acești doi Eu e Peri-spiritul, care fiind în același timp și spiriritual și corporal, armonizează sentimentele superioare, cu senzațiile inferioare unind astfel sufletul de trup. Separându-se de om sufletul, acesta pierde conștiința, însă peri-spiritul menține încă un timp determinat relația între aceste două elemente. E o lupă continuă între cei doi Eu, dar mai adeseori Eul inferior e învingător; această doctrină propune dominiul total asupra Eului inferior prin exercitarea celui superior, iar acest lucru se obține prin o formațiune specială prin o continuă exercitare corporală. Actele cari pun lumea în uimire, sunt rezultatul acestei formații și acestor exerciții. În natură există o forță creatoare, din care se restrânge un atom în trupul omului în momentul când embrionul începe să se miște în sânul matern. După moarte acest atom dispare, se reîntoarce la cea forță nemărginită; nemurirea sufletului individual nu există, ci numai reîntoarcere la substanța comună. Fakirul moare și iarăși înviază, se reculege în sine, doarme, și iarăși revine în mod alternativ, până când moare într'adevăr. Experimentele sunt de două categorii: unele sunt manifestări personale, altele rezultatul sugestiunii colective. Sunt Fakiri

cari aruncă frânghii în aer și dispar în urma lor, sau cari trăesc nevătamați în compania șerpilor veninoși. Toate aceste nu sunt lucruri reale ci numai aparente; acești Fakiri au o așa putere spirituală, că prin o sugestie magnetică produc atari fenomene în ochii spectatorilor. A doua categorie de experimente își are originea în domeniul fizic, Fakirii ajunși la acest grad de exercițiu, devin inensibili, petrificați, morți: suspendăm respirația, împingând limba în fundul gurii, putem să ne pietrificăm; și când introducem în carne cuțitul sau fierul înroșit în foc, Eul superior dominează pe cel inferior în așa măsură că durerea și scurgera sângelui se supun voinței noastre. În actul când suntem îngropați, sufletul nostru se separă de noi, dar această îndepărtare nu e absolută, pentru că peri-spiritul păstrează legătura între trup și suflet, terminat periodul de separare, sufletul reîntră în trup dându-i iarăși viață. Sunt Fakiri cari pot să moară pe un interval de 5—6 ani, dar aceia a căror moarte durează mai mult de doi ani se expun primejdiei, ca după reînviere, să nu mai viețuiască multă vreme. Înainte de îngropare Fakirii se supun unui lung ajun și altor predispoziții igienice, ce se recer pentru acest act [Spicuri dintr'o revistă armeană „Giamanak”. — Timpul lunile Mai, Iunie, Iulie 1923].

Întregul sistem doctrinar, a acestor expuneri precum și al ocultismului în general și mai ales al spiritismului se poate sintetiza într'o singură propoziție: omul e un compus accidental. Și într'adevăr dacă se neagă unitatea esențială a omului, atribuindu-se două acte în ordinul existenței [adică trupul cu actualitatea și existența sa proprie, sufletul iarăși cu a sa proprie] e necesar ca între aceste două elemente extreme să se așeze alte suflete intermediare. Acest sistem a fost propus deja în vechime. Plato pornind dela ideea, că unirea între trup și suflet nu e un tot esențial, ci un complex accidental, a pus între elementul coruptibil, corpul și sufletul nematerial, un al treilea element de unire *corpus incorruptibile*, sau după nomenclatura modernă peri-spiritul. Toma de Aquino relatează opinia altor filosofi: unirea între cele două elemente se face „mediante spiritu corporeo”, deci Alan Kardec [acela care a pus într'o sinteză doctrina spiritismului] nu descoperă ceva nou în acest domeniu, când definește peri-spiritul: un involocru [al sufletului omului] care nu e spirit nici trup ci ceva mai puțin corporal decât trupul, și ceva mai puțin spiritual decât sufletul. În congresul spiritist ținut în 1882, a voit același Kardec, să precizeze mai bine aceasta

definiție. Perispiritul e o materie quintesențială, de natură fluidă, eteree, invizibilă ce nu se poate pipăi nici aprecia cu percepțiile noastre pur organice. Alți ocultişti nu admit natura fluidă de eter a perispiritului, ci susțin că acest element este un corp astral situat în ganglionii marelui simpatic, care în anumite împrejurări, poate să se exteriorizeze în afară de trup. Kardec susține că sunt cunoștințe relative din partea spiritelor, în decursul sensiunilor, și își rezervă dreptul de întâi promulgător a acestor revelații. Toma de Aquino în Suma sa încă referă părerile timpului său: alți dixerunt quod unitor corpore mediante luce, quam esse corpus de natura quintae essentiae (materie quintesențială). Toate aceste sentințe au ca bază materialismul, cea ce nu exclude sufletele revelatoare ale lui Kadec: „Cân se zice că spiritul e nematerial e de a se înțelege în sens relativ și nu absolut, căci imaterialitatea absolută e nimicul“. Asta au dictat-o spiritele ce admit existența unui Dumnezeu, spirit pur, imaterial absolut

(va urma).

Diverse.

Prea Sfințitul nostru Episcop Iulia a plecat luni, în 30 l. c. la Blaj, pentru a participa la Conferința Corului nostru Episcopal, de ambele rituri, convocată în chestiuni de mare importanță, pe ziua de 31 Maiu și 1 Iunie a. c. — Dela Blaj Prea Sfințitul se va reîntoarce la Reședința Joi, în 2 Iunie a. c

Incheierea anului școlar la Academia de Teologie. Cursurile la Academia noastră de Teologie se vor termina, anul acesta, la 1 Iunie a. c. urmând, ca exemenle de sfârșit de an să se țină după următoarea ordine:

Sâmbătă, 4 Iunie: Teologia Pastorală în bienul superior și Studiul Biblic în bienul inferior;

Martți, 7 Iunie: Dreptul bisericesc în bienul superior și Teologia Dogmatică în bienul inferior;

Vineri, 10 Iunie: Filosofie, Pedagogie, Sociologie și Cant și Tipic în ambele bine.

Te Deum-ul va avea loc Sâmbătă, în 11 Iunie crt.

Concepția creștină asupra lumii și vieții. Păr. canonic Agârbiceanu a ținut o conferință în cadrele Agrului, organizația București, despre „Concepția

creștină asupra lumii și vieții“. Conferința a avut loc Ducineneacă în 15 Mai, la Fudația Carol, înaintea unui public select și numeros.

Pornind dela constatarea că viața omenească, fiind în partea ei spirituală nesupusă la legile materiei, pentru a se putea încadra în armonia universală, e necesitate să-și făurească ea însăși, din inteligență, liber arbitru și sentiment, o normă de conduită întemeiată pe legi, conferențiarul arată că cea mai superioară concepție de viață ne-a dat-o creștinismul. Acesta, pentru neamul românesc, care s'a încreștinat dela nașterea sa, trebuie să fie și azi și în viitor, ca și în trecut, regulatorul întregii noastre vieți, individuale, sociale și naționale. În elementele ei fundamentale concepția creștină a trăit totdeauna în neamul nostru. Vitregiile trecutului nu i-au dat prilej să înflorească lui toate ramurile cele în viața românească.

Azi, la alții și la noi, se caută o credință superioară creștinismului, spunându-se că acesta nu e doctrină și morală care să poată fi compatibilă cu fericirea omului în lume. Că el urgiște viața de aici, reală, pentru cea viitoare, problematică. Acuza s'a adus dela întemeierea creștinismului, azi ajungând să fie pusă în practică în uriașă și sângeroasă încercare din Rusia, unde se face luptă titanică pentru distrugerea creștinismului. Creștinismul nu urește însă lumea și viața, ci numai ceea ce e rău, primejdios, dejositor pentru viața omenească. El urește lumea care se confundă cu „pofa ochilor, pofa trupului, trufia vieții“, în înțeles nu de porniri naturale, ci de abuz. Dar împotriva acestor abuzurile ale patimilor materiei sau ale spiritului nu luptă numai creștinismul ci întreaga cultură și educație umană, dela începuturile ei până azi. Fiindcă pofa — abuz, fie a materiei, fie a spiritului, degradează pe om și-l nenorocește chiar în aceasta viață.

Creștinismul cere trup curat și sănătos, și nu condamnă nici o bucurie

curată a lui. El cere spirit superior, care poate bate până la porțile cerului „stăpânind pământul“, dar condamnă sumeția care-l pune pe om în locul Domnului, spre nefericirea însăși a muritorului.

Creștinismul nu e pesimism, ci optimism. El nu recunoaște răul cel mai mare din lume: moartea, nu numai pentru spirit, dar nici pentru trup: el proclamă învierea morților. El nu ne face să ne târâm neputincioși pe pământ, ci ne spune „Fiți desăvârșiți precum tatăl vostru cel din ceruri desăvârșit este“. Un program infinit de cultură și civilizație. Creștinismul e adevăr pentru vecie, în el toți se pot răcori, și omul de rând și geniul, după cum în mare se pot răcori și cei ce intră numai până la glesne, și cei ce cutează a intra până la piept, și cei cari înoată kilometri întregi în largul ei. Niciodată nu va trece oceanul înnot nici cel mai bun înnotător; niciodată nu va putea esazia întreg creștinismul, ca doctrină și etică, nici cel mai înalt geniu al gândirii sau al sfințeniei. De aceea el are caracterul vecinicii fiind ultima descoperire dumnezească, adusă în lume de Fiul însuși.

Conferința ascultată cu deosebit interes de întreg auditorul select și numeros, a fost viu aplaudată de toți cei prezenți și comentată cu alese laude de întreaga presă din Capitală.

Aviz important!

Căminul „Sf. Iosif“ din Sovata, proprietatea Congregației de surori „Sf. Maria“ din Blaj, *va fi deschis dela 15 Iunie până la 15 Septembrie.*

Are 27 camere, frumos mobilate și provăzute cu tot confortul modern. — Va fi condus de surorile Congregației.

Prețurile cele mai reduse. Mâncare aleasă și gustoasă; la dorință după prescrieri dietice.

Scoala Normală gr. cat. de fete, Gherla.

Nr. 542—30 V. 1932.

PUBLICAȚIE

În conformitate cu art. 88—110 din Legea Contabilității publice, și art. 31—53 din Regulamentul Oficiului Central de Licitații, se va ținea la școala normală gr. cat. de fete din Gherla în ziua de 30 Iunie 1932 ora 12 licitație publică pentru furnizarea a 200.000 kgr. lemne de foc. Odată cu oferta se depune garanția de 5%. În caz de nereușită, a doua licitație va fi la 12 Iulie 1933 ora 12.

Gherla, la 30 Maiu 1932.

Direcțiunea școlii normale de fete.

LA LIBRĂRIA DIECEZANĂ, Gherla

se află de vânzare

Teologia Dogmatică volumul I. și volumul II. de I. P. S. Sa

Dr. Vasile Suciu.

Prețul unui volum 250 Lei.

Conciliile Provinciali I. și II

se află de vânzarea la **Librăria Diecezană**

Gherla. — Piața Unirii 13.

Prețul unui exemplar 100 Lei, plus porto postal.

Minunile Lui Isus

Explicate în omilii, trad. de **Dr. George Fireza.** — Prețul 120.

Asortiment bogat de tot felul de rechizite cancelariale necesare pentru Oficiile protopopești și parohiale.

Protocol exhibitor, legat în pânză

Matricolă Botezaților, Cununaților,

Morților, legată în pânză 280 Lei.

Protocol pentru *Rațiuni* 280 Lei.

Protocol pentru *Liturghii, predici,* carte postală, protocol de ședințe 180 L.